

КРИМСЬКИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ
УНІВЕРСИТЕТУ ЕКОНОМІКИ ПІА УПРАВЛІННЯ
ВІЩА ШКОЛА МЕНЕДЖМЕНТУ
ЦЕНТР РОЗВИТКУ ОСВІТИ, НАУКИ ПІА ІННОВАЦІЙ

ОСВІТА І НАУКА
В УМОВАХ
ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

*Матеріали II міжнародної
науково-практичної конференції*

Том II

12-14 ЧЕРВНЯ 2009 р.

Сімферополь -Судак

ТЕОРЕТИЧНІ І КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність проблеми. Стрімкий розвиток світової фінансово-економічної кризи суттєво погіршив стан і перспективи соціально-економічного розвитку України, оскільки наша експорторієнтована модель зростання виявилась вельми вразливою щодо спалаху світової кризи і раптових змін кон'юнктури на світових ринках. Негативні зовнішні чинники було посилено зниженням внутрішнього попиту на продукцію вітчизняної промисловості через сповільнення приросту доходів населення і держави, неможливість залучення кредитних коштів, падінням платоспроможності підприємств, зростанням витрат на основні складові собівартості. Така ситуація, що склалася в економіці України під впливом світової фінансової та економічної кризи, а також внутрішніх проблем вітчизняної економіки, здійснює негативний вплив на не лише на стабільність підприємств, а й на соціальну політику, становище соціальної сфери, рівень та якість життя населення.

В таких умовах нестабільності та невизначеності особливо гостро постає питання управління соціально-економічним розвитком промислових підприємств, оскільки саме вони забезпечують розвиток як окремих регіонів, так і держави в цілому.

Аналіз останніх наукових досліджень. Проблема розвитку підприємств розглядається такими вченими, як О.В. Козловою [1, с. 23], Н.В. Афанасьєвим, В.Д. Рогожиним, В.І. Рудикою [2], Н.П. Масленніковою [3]. Зауважимо, що більшість науковців під розвитком підприємства розуміють економічний розвиток. Питання соціального розвитку розглядаються у працях І.Е. Ворожейкіна [4, с. 28], С. Шимшилова [5, с. 176], Н.Л. Захарова [6, с. 129].

Незважаючи на велику кількість наукових робіт, присвячених проблемам економічного та соціального розвитку підприємств, відкритим залишається питання концепції управління соціально-економічним розвитком підприємства. Тому метою статті є визначення теоретичних і концептуальних основ управління соціально-економічним розвитком підприємства.

Виклад основного матеріалу. Кожна соціально-економічна система, а значить і підприємство, має дві рухомі сили [5, с. 6]: бажання вижити, зберегти себе, мати певну стабільність і бажання самовдосконалюватися, розвиватися. Тобто збереження підприємства у сучасних складних умовах можливе лише шляхом розвитку.

Під розвитком [7] будемо розуміти безповоротну, направлену, закономірну зміну матеріальних і ідеальних об'єктів. В результаті розвитку виникає новий якісний стан об'єкту, кількість перетворюється в якість.

Виникнення поняття «соціально-економічний розвиток» пов'язане з процесом повторення вже пройдених ступенів історичного розвитку, але повторення інше, на більш високому рівні руху по спіралі, з новою якістю, революційне, пов'язане зі світовим процесом розвитку і способом виробництва [8, с. 44], тобто добуванням матеріальних благ, необхідних людям для особистого і виробничого споживання.

Отже, соціально-економічний розвиток підприємства – це сукупність змін, що забезпечують перехід підприємства до більш високого соціально-економічного рівня. До таких змін слід віднести зростання продуктивності праці, підвищення якості продукції, підвищення ефективності діяльності підприємства, зростання добробуту персоналу, підвищення його кваліфікації та

професіоналізму, підвищення зацікавленості персоналу в результатах своєї праці і т.п.

Управління соціально-економічним розвитком підприємства можна представити як систему цілеспрямованих дій з боку керуючої підсистеми підприємства на керовану з метою підвищення рівня соціально-економічного розвитку підприємства. Процес управління соціально-економічним розвитком підприємства є безперервним і складається з таких етапів: визначення мети (проблеми) управління (наприклад, підвищення рівня соціально-економічного розвитку); збір необхідної інформації, аналіз отриманих даних і формулювання висновків, розробка різних варіантів розв'язання проблеми, прийняття відповідного рішення на стратегічному, тактичному чи оперативному рівні. Керуюча система, яка може бути представлена топ-менеджерами підприємства, впливає на керовану систему для забезпечення її функціонування і досягнення поставленої мети. Керована система – це об'єкт управління, в якому проходить цілеспрямований процес, направлений на досягнення поставлених цілей. Тобто у нашому випадку це все підприємство, всі його структурні підрозділи, оскільки саме вони здійснюють збір необхідної інформації, аналіз, прогнозування, планування і контроль за соціально-економічною діяльністю підприємства.

Для ефективного управління соціально-економічним розвитком підприємства необхідно сформулювати систему управління соціально-економічним розвитком підприємства. Однією з перших слід визначити концептуальні основи управління соціально-економічним розвитком підприємства.

Концептуальні основи управління соціально-економічним розвитком підприємства містять принципи, на яких повинна будуватись система управління соціально-економічним розвитком підприємства. Це принципи системності, цілеспрямованості, адаптивності, оперативності, соціальної відповідальності та ефективності.

Принцип системності означає, що управління соціально-економічним розвитком підприємства слід розглядати як цілісну, організовану сукупність підсистем, що забезпечують досягнення поставленої мети.

Принцип цілеспрямованості передбачає чітке виділення мети управління соціально-економічним розвитком підприємства.

При будь-яких змінах у зовнішньому та внутрішньому середовищі підприємства система управління соціально-економічним розвитком підприємства повинна продовжувати функціонувати і виконувати поставлені цілі. Тобто вміння пристосовуватися до змін – саме це означає принцип адаптивності.

Принцип оперативності (гнучкості) зводиться до оперативного реагування системи управління соціально-економічним розвитком на всі зміни, що відбуваються як у внутрішньому, так і у зовнішньому середовищі.

Принцип соціальної відповідальності означає, що підприємства несуть відповідальність перед суспільством, у якому вони функціонують.

Принцип ефективності полягає у тому, що ефект від управління соціально-економічним розвитком підприємства повинен перевищувати витрати, пов'язані з ним.

Висновки. У результаті проведених досліджень, було сформульовано поняття соціально-економічного розвитку підприємства, запропоновано принципи управління соціально-економічним розвитком. Результати дослідження можуть бути використані при виборі напрямів і розробці рекомендацій щодо підвищення рівня соціально-економічного розвитку суб'єктів господарювання. Подальші дослідження будуть спрямовані на формування концепції управління соціально-економічним розвитком підприємства на основі кластерного підходу, оскільки він дозволяє розробити рекомендації стосовно управління і покращення соціально-економічного стану не лише окремого підприємства, а й регіону.

Список використаних джерел:

1. Тенденции развития предприятия (Социально-экономический аспект) / О.В. Козлова, З.П. Румянцева, Ю.Д. Турусин и др., Под ред. О.В. Козловой. – М.: Экономика, 1987 – 270 с.
2. Афанасьев Н.В., Рогожин В.Д., Рудыка В.И. Управление развитием предприятия: Монография – Ч. Издательский Дом «ИНЖЭК», 2003. – 184 с.
3. Масленникова Н.П. Управление развитием организации – М.: Центр экономики и маркетинга, 2002. – 304 с.
4. Ворожейкин И.Е. Управление социальным развитием организации. Учебник. – М.: ИНФРА-М, 2001. – 176 с.
5. Шимшилов С. Стратегия современного предпринимательства и социального развития корпораций: Учебник / Под ред. д-ра экон. наук М.Н. Кулапова. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К^о», 2004 – 246с.
6. Захаров Н.Л., Кузнецов А.Л. Управление социальным развитием организации: Учебник – М.: ИНФРА-М, 2006. – 263 с.
7. Большая советская энциклопедия – <http://slovari.vandex.ru/dict/bse/article/00064/74100.htm>
8. Румянцев А.М., Яковенко Е.Г., Янаев, С.И. Инструментарий экономической науки и практики. Научно-популярный справочник. – М.: Знание, 1985. – 304 с.

ПАРАДИГМА СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Ганзюк Світлана Михайлівна, Галушко Світлана Сергіївна ПРОБЛЕМА БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ	8
Кухарская Наталья Александровна ХИМИЧЕСКАЯ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ И ЕЕ МЕСТО ВО ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УКРАИНЫ	9
Мозгова Марина Володимирівна ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ ЯК ОБ'ЄКТ ІНВЕСТИЦІЙ МАРКЕТИНГУ	11
Фнідонова Анна Олександрівна СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ РИЗИКИ ТА НАСЛІДКИ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ	13
Перехрест Т.М. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ	15
Онїжко Катерина Вікторівна КРИЗА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ	16
Ганзюк Світлана Михайлівна, Каплій Вікторія Вікторівна ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС: ЇХНІЙ ВЗАЄМОВПЛИВ	18
Колос Ксенія Вікторівна ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА РОЗВИТОК СВІТОВОЇ ТОРГІВЛІ	20
Ганзюк С.М., Моляко К.Е. СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	22
Ганзюк Світлана Михайлівна, Дердуга Ірина Миколаївна БЕЗРОБІТТЯ В СВІТІ ЯК МАКРОЕКОНОМІЧНА ПРОБЛЕМА	23
Погрішук Борис Васильович ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗЕРНОПРОДУКТОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ	24
Щебликіна Інна Олександрівна СУЧАСНІ ЕКОНОМІЧНІ СИСТЕМИ	27
Голубєв Вадим Геннадійович, Фархшатова Ольга Василівна. ДИСПРОПОРЦІЯ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ	30
Ганзюк Світлана Михайлівна, Сучян Ані Оввіківна ІНФЛЯЦІЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ УСУНЕННЯ	32

Ганзюк Світлана Михайлівна, Савченко Лідія Михайлівна НАСЛІДКИ БЕЗРОБІТТЯ В ПЕРІОД ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	34
Ганзюк Світлана Михайлівна, Романенко Катерина Анатоліївна ГЛОБАЛІЗАЦІЯ СУЧАСНОГО ЕТАПУ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА	36
Богун Любов Анатоліївна СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ФІРМ	37
Богун Любов Анатоліївна НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ ЗОВНІШНЬОГО ОТОЧЕННЯ В ПРИЙНЯТТІ РІШЕНЬ	38
Богун Любов Анатоліївна КОНТЕКСТЫ, ТРЕБУЮЩИЕ УСТРАНЕНИЯ НЕОПРЕДЕЛЕННОСТИ	39
Богун Любов Анатоліївна ДОВЕРИЕ КАК МЕХАНИЗМ, СПОСОБСТВУЮЩИЙ ОБРАЗОВАНИЮ ПАРТНЕРСТВ	40
Шевчук Олег Антонович МЕТОДИ ВИВОДУ ЦУКРОВОЇ ГАЛУЗІ З КРИЗИ ПРИ ОПТИМІЗАЦІЇ ЗБУТОВИХ ВИТРАТ ЦУКРОВИХ ЗАВОДІВ	41
Муравський Володимир Васильович, Муравський Василь Володимирович ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОБЛІКУ ТОВАРООБОРОТУ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА	44
Тихомірова Світлана Миколаївна ЕФЕКТИВНІСТЬ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ	46
Сінатор Світлана Миколаївна НЕОБХІДНІСТЬ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	49
Кожемякіна Вікторія Олександрівна СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	51
Недобга Олена Олександрівна ТЕОРЕТИЧНІ І КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА	53
Гнідко Катерина Юрївна ФЕНОМЕН «ГЛОБАЛЬНА ГАЛУЗЬ» У СИСТЕМІ СВІТОГОСПОДАРСЬКИХ ЗВ'ЯЗКІВ	55

Дьоміна Валентина Михайлівна Шелім Михайло Сергійович СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	57
Висоцька Л. М. КОМПЛЕКСНА ОЦІНКИ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ЛІКВІДНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	59
Бугера Сергій Іванович ЕКОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЯКОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ	63
Чупринин Владимир Николаевич ФОРМИРОВАНИЕ ТАРИФОВ НА ИНФОКОММУНИКАЦИОННЫЕ УСЛУГИ С УЧЕТОМ ИХ ЦЕННОСТИ ДЛЯ ПОТРЕБИТЕЛЯ	64
Казьмір Любомір Павлович ОСОБЛИВОСТІ КВАНТИФІКАЦІЇ РІВНЯ ПРОСТОРОВОЇ АВТОКОРЕЛЯЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ЯВИЩ У РЕГІОНІ	67
Пруднікова Любов Олександрівна ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ ТА ПЕРСПЕКТИВ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДОНБАСУ	68
Крилов Денис Валерійович ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИХ ТЕРИТОРІЙ	71
Жарлінська Р.Г., Белкін І.В., Дзюба Т.А. МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ НА МАКРО- ТА МЕЗОРІВНІ	73
Повх Галина Петрівна ЗНАЧЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ В РОЗВИТКУ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА	75
Пальонко Анжела Василівна АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНИ	77
Гончаренко Ірина Василівна, Гончаренко Едвард Юрійович. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСІВ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА АГРАРНИХ ПІД ПРИЄМСТВ	80
Шевченко Тетяна Сергіївна, Капильцова Вікторія Володимирівна НАУКОВО – ТЕХНОЛОГІЧНИЙ РОЗВИТОК ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕВОЛЮЦІЙНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ	81
Дидак М. І. ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ	83

Горпинич Олександр Володимирович Головченко Анна Сергіївна НОВІ МОЖЛИВОСТІ ІНВЕСТИВАННЯ ЗА РАХУНОК ВИКОРИСТУВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПРОМИСЛОВО- ФІНАНСОВИХ ГРУП	85
Юрчик І.Б., Дзюбка С.В., Кириченко С.О. ВПЛИВ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА ЕКОНОМІКУ КРАЇНИ	87
Трофимова В.В. СТАНОВЛЕННЯ МОДЕЛІ ЕКОНОМІЧНОГО ЛІБЕРАЛІЗМУ В УМОВАХ ПОСИЛЕННЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	89
Алла Фатуллаєва ОСОБЛИВОСТІ ТА ВПЛИВ НАФТА НА РОЗВИТОК ПІВНІЧНО- АМЕРИКАНСЬКОГО РЕГІОНУ	99
Цупик Наталя Василівна ОПЕРАЦІЙНИЙ АНАЛІЗ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ	101
Нечипорук Людмила Володимирівна Яворська Людмила Михайлівна ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ	102
Костюкевич Руслан Миколайович Костюкевич Аліна Миколаївна СИСТЕМИ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ	104
Дронь Юлія Петрівна СУЧАСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ ЯК СУБ'ЄКТА СПЕЦИФІЧНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	108
Мошкола Наталя Юрївна ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ ОЦІНКИ БІЗНЕСУ ПІДПРИЄМСТВА	110
Поліщук Наталя Володимирівна ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ	112
Андел Ірина В'ячеславівна РЕАЛІЗАЦІЯ ЦІЛЕЙ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ НА РІВНІ РЕГІОНУ	114
Михайлюк Людмила Василівна, Бучик Володимир Сергійович ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ АНТИКРИЗОВОГО СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ НА УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	116

Ніщик Тетяна Олександрівна МІСТО ТА ЙОГО ПРОСТІР В СИСТЕМІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ СУСПІЛЬСТВА	118
Вакуляк В'ячеслав Вікторович РОЗВИТОК І ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ ПІДПРИСМСТВА І ГЛОБАЛІЗАЦІЯ	120
Зищенко Сергій. РОЛЬ РЕГІОНІВ У РОЗШИРЕННІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ УКРАЇНИ	123
Малишев О. В НАСЛІДКИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ДЛЯ РОЗБУДОВИ УКРАЇНИ	124
Бабенко Микола. Бойко Аня ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТУ ЗЕРНА В МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	126